

struggle for the European proletariat, a means of popularizing communist ideas. For this created in 1921 Red Sports International, which could unite all workers (proletarian) sports associations in the world. Later, after the victory in World War II, the Soviet Union moved opposition from the fighting on the sport, went into the international arena. Therefore, changed the paradigm develop of physical culture: the sense that the government has invested over the past decades – “Soviet” of sport – give way to generally accepted in the sports community principles and standards.

Keywords: *physical education, sport, physical activity, education and competition.*

УДК 94 (437.1/2:477)

Цуп О. В.

УКРАЇНЬСЬКА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В ЧЕХІЇ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Розглянуто питання трудової міграції українців у Чеській Республіці. Проаналізовано договірно-правову базу українсько-чеських взаємин у сфері трудових відносин. Визначено ключові проблеми нелегальної трудової міграції та окреслено шляхи їх вирішення.

Ключові слова: *Україна, Чеська Республіка, українсько-чеські відносини, договірно-правова база, трудова міграція, нелегальні мігранти.*

Наприкінці ХХ століття геополітичні зміни у Центрально-Східній Європі, соціально-економічні трансформації й кризи у новоутворених країнах призвели до появи великої кількості трудових мігрантів. Це, у свою чергу, змусило світове та європейське співтовариство почати формувати засади нової міграційної політики. Для України та Чеської Республіки проблема конструктивного співробітництва у сфері трудових відносин постала одразу ж після налагодження міждержавних відносин. Давня історія української імміграційної спільноти у Чехії, привабливість чеського ринку праці та безробіття в Україні зумовили зростання кількості українських заробітчан у Чеській Республіці, у тому числі і нелегальних.

Українські громадяни, які постійно або тимчасово проживають на території Чеської держави, потребують створення належних умов для праці, їх правового та соціального забезпечення. У свою чергу Чеська Республіка, як країна, що має вагомий досвід управління міграційними та демографічними процесами, становить неабиякий інтерес і для України. Саме тому вдосконалення співпраці у сфері трудових відносин є необхідним задля організації взаємного влаштування громадян обох країн і попередження проблеми нелегальної трудової міграції.

Зростання наукового зацікавлення питаннями міжнародної трудової міграції відбулося на рубежі ХХ–ХХІ століть, коли міграційні процеси набули

глобального характеру. Це змусило науковців проводити дослідження на міжнародному, регіональному та національному рівнях. Для цього було створено низку міжнародних спеціалізованих організацій, регіональних дослідницьких мереж та спеціальних фондів, що розробляли і виконували відповідні проекти. Серед окремих дослідників, чиї праці присвячені проблемам міжнародної трудової міграції, варто назвати О. Пелех та Б. Юськів [1], О. Ульяницьку [2], О. Годованську [3], Н. Оздоровську [4] тощо. Разом із тим, ширшого висвітлення й аналізу потребує договірно-правова база українсько-чеського співробітництва у галузі трудових відносин, а також проблема нелегального українського заробітчанства у контексті реакції на неї чеського суспільства. Дослідженню цих та інших питань визначено і зумовлено зміст даної статті.

Взаємини України і Чеської Республіки у сфері міграційної політики, трудових відносин і зайнятості представлені рядом документів, укладання яких розпочалося із 1996 р. Зокрема, 21 березня 1996 р. підписано “Угоду між Міністерством праці України та Міністерством праці і соціальних справ Чеської Республіки про співробітництво в галузі праці і зайнятості” [5, арк. 1-2]. Саме спільний інтерес щодо сприяння економічного і соціального прогресу змусив країни розглянути ряд проблем. Серед них першочергового значення надавалося регулюванню трудових відносин у нормативних документах, колективних і трудових договорах, застосуванню механізмів проведення переговорів між роботодавцями і робітниками та забезпечення ними належних умов, техніки і гігієни праці. Безробіття, що на той час було характерним для обох країн, планувалося пом’якшити системою надання консультацій, навчанням нової професії або ж перекваліфікації. Проблему зовнішньої трудової міграції та прийняття на роботу громадян з обох країн також було розглянуто на сторінках договору, однак заходів щодо її найшвидшого вирішення тоді не було знайдено. Тим не менше, політика доходів, система заробітної плати, її законодавче регулювання, заходи соціального захисту і соціального страхування залишилися основними питаннями, які становлять взаємний інтерес.

Якщо в попередній угоді справа взаємного працевлаштування порушувалася у контексті загальних проблем співробітництва у сфері трудових відносин, то ширшого її обґрунтування було досягнуто в “Угоді між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки”, підписаній 21 березня 1996 р. Після її ратифікації 6 грудня 1996 р. відбувся перегляд усіх попередніх домовленостей з даного питання. Відповідальність за реалізацію угоди покладалася на Міністерство праці з боку України і Міністерство праці та зайнятості з боку Чеської Республіки. Працевлаштування слід здійснювати через спеціальні органи обох держав

на підставі трудових договорів, укладених письмово. Визначено і терміни працевлаштування: довгостроково – на період до одного року з можливістю продовження цього терміну і короткостроково – на сезонні роботи в період до шести місяців один раз упродовж календарного року. До інших умов також відносилися отримання дозволу згідно із правовими нормами держави, на території якої громадянин буде виконувати роботу, відповідний до цього рівень кваліфікації та стан здоров'я [6, арк. 1-4]. Підписання цієї угоди не лише покращило рівень співпраці у соціальній сфері, а й значно спростило працевлаштування громадян за кордоном, забезпечивши належні для цього умови. Разом з тим проблема нелегальної трудової міграції залишилася відкритою та нагальною.

На основі четвертої статті вищезгаданої угоди для її ефективної реалізації передбачалося щорічне укладання протоколу про граничну кількість осіб, що працевлаштовуються, на відповідний календарний рік. Зокрема, у 1996 р. ліміт на працевлаштування українських громадян становив 36 000 [7, арк. 1], у 1997 р. – 60 000 [8, арк. 1-5]. У наступні 1998–2000 рр. квота найму українських робітників зменшилася до 30 000 [9, арк. 1-2; 10, арк. 1-2]. Таке зниження можна пояснити, перш за все, змінами, що відбулися на чеському ринку праці, а саме: підвищення рівня безробіття, значний приплив нелегальних мігрантів з пострадянського простору, в т. ч. з України.

“Угодою між Україною та Чеською Республікою про здійснення платежів соціального характеру” від 30 червня 1997 р. узгоджувалися питання стосовно забезпечення вільного переказу грошових коштів, що підлягають виплаті громадянам, організаціям (фізичним та юридичним особам) з постійним місцем знаходження в іншій країні. Серед них: аліменти; платежі за надання необхідної лікарської допомоги; пенсії і виплати із соціального страхування; спадщина; авторські права; стипендії та допомоги родичам, які постійно або тимчасово проживають в іншій країні. Усі перерахунки здійснюються у вільно конвертованій валюті [11, арк. 1-2]. Для значної кількості українських і чеських громадян, які постійно або тимчасово проживають на території обох держав, дана угода дозволила значно полегшити реалізацію платежів соціального характеру.

“Договір між Україною та Чеською Республікою про соціальне забезпечення” від 4 липня 2001 р. мав належним чином оформити взаємини між країнами у соціальній сфері, оскільки на території обох держав перебувають такі особи, які потребують державної соціальної допомоги. Цим документом визначено види грошових виплат, допомоги та способи їх отримання. Так, відповідно до правових норм України, виплати здійснюються у випадку тимчасової непрацездатності, вагітності, пологах, народженні дитини, виробничої травми, професійного захворювання,

безробіття, допомоги сім'ям з дітьми та на поховання. Пенсія надаватиметься за віком, по інвалідності і через втрату годувальника. Згідно із нормами Чеської Республіки, даний договір поширюється на реалізацію таких видів грошових виплат, як: допомоги під час хвороби та материнства, у зв'язку з інвалідністю і старістю, допомоги членам сім'ї померлого, через каліцтво та професійне захворювання, допомоги по безробіттю й сім'ям з дітьми. Для ефективної реалізації цього договору компетентні органи обох країн повинні укласти відповідні угоди та взаємно інформувати про зміни в національних правових нормах. Усі питання щодо виплати по пенсійному забезпеченню, при тимчасовій непрацездатності та на медичне обслуговування громадянам також узгоджувалися з відповідними положеннями даного документу.

Відповідно до статті 30 згаданого документа 25 червня 2003 р. Міністерство праці та соціальної політики України та Міністерство праці та соціальних справ Чеської Республіки склали "Адміністративну угоду про застосування Договору між Україною та Чеською Республікою про соціальне забезпечення". У ній, окрім підтвердження змісту базового договору, також визначалися уповноважені та контактні органи з питань призначення та виплати різних видів допомоги в обох державах та зазначалися адреси їх розташування. Було закріплено додаткові положення до окремих статей документа з метою їх подальшої реалізації. Це стосувалося, насамперед, підтвердження і розрахунку страхового стажу і клопотання про пенсію [12, арк. 1-9]. Інші питання повинні вирішуватися за взаємною згодою обох сторін та підтверджуватися відповідними документами. Таке детальне оформлення взаємовідносин у сфері соціального забезпечення засвідчило про відповідальне ставлення держав до проблем своїх громадян, які перебувають за її межами.

Серйозним випробуванням для двосторонніх відносин у сфері трудових взаємних стала заява уряду Чеської Республіки про денонсацію з 28 червня 2000 р. договору про безвізовий режим для громадян України. У зв'язку з цим українська і чеська сторони упродовж 2000 р. спільно займалися розробкою нових принципів організаційно-технічного забезпечення виконання міждержавної угоди про взаємне працевлаштування громадян обох країн.

Інші зміни у чеській міграційній політиці були викликані підготовкою до вступу в ЄС. Так, упродовж підготовчого періоду у Чеській Республіці було реалізовано заходи, спрямовані на посилення контролю за міграційними потоками, та проведення ефективної боротьби з нелегальною міграцією, розроблено способи інтеграції з чеським населенням, налагоджено співпрацю з удосконалення управління міграційними потоками на багатосторонньому та двосторонньому рівнях. Зрозуміло, що така політика

стала цілком успішною і дозволила Чехії стати повноправним членом ЄС. Разом із тим, це зумовило певні труднощі в реалізації українсько-чеського співробітництва у сфері трудових відносин, насамперед на законодавчому рівні.

Загальне уявлення щодо українських іммігрантів можна отримати з опублікованих статистичних даних. Вони свідчать, що Україна посідає друге після Словаччини місце між тими, хто приїхав в Чехію на постійне або тривале проживання. Якщо у 1986 р. загальна кількість зареєстрованих на постійне проживання становила 35 тис. осіб, то у 1993 р. – 160 тис. осіб. У 2002 р. чинні дозволи на працевлаштування отримали 19 675 осіб, у т. ч. 6 588 жінок. 19 058 осіб було працевлаштовано на індивідуальній основі, а 617 – за контрактом. Робітниками працювало 18 928 осіб. На інших робочих місцях були влаштовані особи із середньою (430) і вищою (317) освітою [13, с. 25; 14, с. 4]. За офіційною інформацією чеських компетентних органів, станом на березень 2006 р. дозвіл на проживання у цій країні отримали 89 444 громадянина України, з них на постійне місце проживання – 15 821 особа, на тимчасове – 73 623. Із загальної кількості громадян, які отримали дозвіл на проживання, лише 38 833 офіційно працевлаштувалися [15, с. 3]. Станом на кінець 2014 р. на території Чехії було зареєстровано близько 105 000 українських трудових мігрантів, частина з яких одержала дозвіл на проживання в країні на 10 і більше років [16].

Легальне перебування у Чеській Республіці українських трудових іммігрантів значною мірою доповнюється нелегальними. Так, лише 50% українців працюють легально, причому кожен десятий – на некваліфікованих роботах. Лише в Празі у 2004 р. опинилося понад 60 000 українських нелегалів, а в цілій Чехії ця цифра перетнула 200-тисячну відмітку [17, с. 5]. На сьогодні у Чеській Республіці перебуває близько 400 000 мігрантів з України.

Такий наплив українських заробітчан у Чехію не є випадковим, оскільки порівняно з іншими промислово розвиненими країнами у неї дуже низький відсоток безробіття. Чеська Республіка стала імпортером робочої сили. Приїжджі заробітчани розв'язують не лише власні проблеми. Вони привозять зароблену валюту, яка має позитивне значення для економіки України в цілому. Обсяги інвестицій, які отримує наша держава завдяки заробітчанству, підрахувати важко. За деякими оцінками, середньомісячні доходи громадян, які працюють за кордоном, сягають 2 млрд. грн., що можна порівняти з третіною номінальних грошових доходів усього населення. На думку інших фахівців, вони становлять 4-6 тис. дол. на одного мігранта в рік. Множення цієї цифри навіть на мінімальну оцінку кількості заробітчан дає результат у 5 млрд. дол. У 2013 р., за інформацією Нацбанку України, обсяг приватних грошових переказів з-за кордону склав уже 8,537 млрд. дол. [18, с. 19].

Загальну картину існування заробітчани значно погіршує ставлення до них з боку місцевого населення. За офіційними даними, станом на 1996 р. у чеських в'язницях перебувало 165 українців, здебільшого за скоєння крадіжок, бійок, зґвалтувань на території Чеської Республіки [19, арк. 13; 4, с. 7-8]. У 2005 р. 240 громадян України відбували покарання у в'язницях Чехії, переважно через побутові порушення [20, с. 10-11]. Представники посольства України в Чеській Республіці та церковних організацій постійно перебувають у контакті із засудженими, займаються їх подальшою долею.

До формування негативного стереотипу причетні також чеські засоби масової інформації, які довгий час продукували матеріали щодо проблем з іноземцями. Зокрема, упродовж 2001–2002 рр. виходили публікації із наступними заголовками: “Захоплене угруповання з нелегального переправлення людей”, “Українським ув'язненим чеські тюрми не до душі”, “Зустрітися з українцем? У жодному разі!” тощо [1, с. 147]. І хоча, починаючи із 2004 р., уже переважають статті зовсім іншого змісту, негативний образ українського заробітчанина-“чорнороба” уже сформувався [21, с. 5]. Такий стан речей був зумовлений двома основними чинниками: відсутністю у редакціях чеських ЗМІ фахівців, які б знали життя чужинців, біженців або подібну тематику, та власне неправомірною поведінкою окремих представників українських трудових іммігрантів. Щоб якимось чином виправити такий стан речей громадським організаціям пропонувалося організувати “круглі столи”, конференції, зустрічі тощо. Як приклад, 15 лютого 2007 р. у Празі відбулася чесько-українська науково-практична конференція “Проблеми перебування та працевлаштування громадян України на території Чеської Республіки”. У виступах учасників основна увага акцентувалася на актуальних питаннях співпраці обох країн у сфері міграції робочої сили. На Міжнародній конференції на тему “Визнання кваліфікації іноземців”, що відбулася в Празі 7 листопада 2014 р., проблеми декваліфікації прав іноземців на ринку праці, соціально-економічні бар'єри в застосуванні кваліфікації іноземців розглядалися на прикладі українських мігрантів. Зокрема, основна увага зверталася на забезпечення належних умов для праці українських жінок-мігранток у чеських домогосподарствах, які, згідно дослідження, становлять 60% від зайнятих у цій сфері [22, с. 20-21].

Чимало українських заробітчани, які вже не один рік своєю працею приносять Чехії значні прибутки, страждають від недосконалої системи правового захисту. Чеська Республіка і Україна, зважаючи на всю серйозність проблеми трудової міграції, у т.ч. нелегальної, проводять постійні консультації з пошуку шляхів її врегулювання. Зокрема, впроваджені заходи з посилення контролю зі сторони компетентних органів (високі штрафи за нелегальне працевлаштування), роз'яснювальна робота посольств (підготовка і поширення довідкових матеріалів), співпраця

консульських працівників дозволили дещо зменшити рівень нелегального працевлаштування.

Часткову допомогу у вирішенні проблем мігрантів надає Міжнародна організація з міграції (ІОМ), яка з 1998 р. діє у Чеській Республіці. Її зусиллями реалізовано проекти “Інтеграція іноземців” (адаптація іноземців у країні перебування) та “Активний вибір” (відбір кваліфікованих іноземних працівників) [23, с. 24-25; 24, с. 24]. Організації допомагають людям, які опинилися у кризовому становищі, із добровільним поверненням до країни походження, у запобіганні торгівлі людьми та нелегальній міграції.

Таким чином, співпраця у сфері трудових відносин передбачає вирішення проблем, пов'язаних із працевлаштуванням та перебуванням українських громадян на території Чехії, зокрема, щодо соціального забезпечення, медичного страхування, визнання документів про освіту тощо. Певний дисбаланс у взаєминах створює проблема нелегального перебування і працевлаштування українських громадян у Чеській Республіці, що залишається гострою вже два десятиліття і потребує нагального вирішення. Для цього представники українських і чеських урядових структур, експерти, підприємці повинні працювати над виробленням спільних домовленостей у сфері перебування і працевлаштування громадян України на території Чехії та сприяти постійному обміну інформацією між державними органами двох держав про стан їх виконання. Наповнення потребує й договірно-правова база двосторонніх українсько-чеських відносин, що не оновлювалася у даній сфері із 2003 р. У свою чергу Українській державі також слід вжити ряд заходів, а саме: вирішити проблему зниження рівня безробіття і підвищення зайнятості населення та виробити власну концепцію національної міграційної політики. У цьому випадку чеський досвід міг би стати орієнтиром для України.

Використана література :

1. *Пелех О. Б.* Міжнародна трудова міграція в Чеській Республіці : монографія / О. Б. Пелех, Б. М. Юськів. – Рівне : Перспектива, 2006. – 200 с.
2. *Ульяницька О. В.* Проблеми безробіття і трудова міграція українців / О. В. Ульяницька // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 8 (50). – С. 167-172.
3. *Годованська О.* Репрезентація етнічної ідентичності в інтерв'ю українських трудових мігрантів в Чеській Республіці [Електронний ресурс] / О. Годованська. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1607/57/>.
4. *Оздоровська Н.* На заробітки до Чехії / Н. Оздоровська // Пороги. – 1999. – № 1. – С. 7-8.
5. Галузевий державний архів Міністерства закордонних справ України (далі ГДА МЗС України), ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 975. Угода між Міністерством праці України та Міністерством праці і соціальних справ Чеської Республіки про співробітництво в галузі праці і зайнятості (21 березня 1996 р.). – 2 арк.
6. ГДА МЗС України, ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 795. Угода між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки (21 березня 1996 р.). – 4 арк.

7. ГДА МЗС України, ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 876. Протокол до Угоди між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки на 1996 р. (21 березня 1996 р.). – 1 арк.
8. ГДА МЗС України, ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 970. Протокол до Угоди між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки на 1997 р. (29 листопада 1996 р.). – 5 арк.
9. ГДА МЗС України, ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 2135. Протокол до Угоди між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки на 1999 р. (17 серпня 1999 р.). – 2 арк.
10. ГДА МЗС України, ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 2394. Протокол до Угоди між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки на 2000 р. (18 жовтня 2000 р.). – 2 арк.
11. ГДА МЗС України, ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 1264. Угода між Україною та Чеською Республікою про здійснення платежів соціального характеру (30 червня 1997 р.). – 2 арк.
12. ГДА МЗС України, ф. 2 (Двосторонні договори і угоди), оп. 6, спр. 3437. Адміністративна угода про застосування Договору між Україною та Чеською Республікою про соціальне забезпечення (25 червня 2003 р.). – 9 арк.
13. Загальна інформація про порядок приймання іноземців на роботу // Чеська Республіка – ваш партнер. – 2002/2003. – С. 25.
14. Česká ekonomika se už bez cizinců neobejde // Hospodařské noviny. – 21 září. – 2006. – S. 4.
15. Українці в Чехії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://czechia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-czechia/ukrainians-in-czechia>.
16. Впереди много работы (интервью посла Украины в Чехии И. Кулебы) / И. Тепова // Чехия сегодня. – 2006. – октябрь. – С. 3.
17. Z cizinců je v Česku nejvíce Ukrajinců // Hospodařské noviny. – 10 ledna. – 2006. – S. 5.
18. “Заробітчани” переказали 8,5 млрд. // Пороги. – 2014. – № 3. – С. 19.
19. ГДА МЗС України, ф. 1 (Справи постійного зберігання за 1988–2002 рр.), оп. 4, спр. 8430. Укладення політичних договорів та угод між Україною та іншими країнами. Переговори та листування про їх виконання (11 січня 1996 р. – 22 серпня 1996 р.). – 166 арк.
20. Ми повинні подбати про кожного громадянина (інтерв'ю посла України в Чеській Республіці Івана Кулеби) / О. Лівінський // Пороги. – 2005. – № 6. – С. 10-11.
21. Райчинець Б. Імідж чорнороба / Б. Райчинець // Пороги. – 2013. – № 7-8. – С. 5.
22. Чужа О. А ти маєш свою українку? / О. Чужа // Пороги. – 2014. – № 11. – С. 20-21.
23. Ржігова М. Що є ІОМ / М. Ржігова // Пороги. – 2003. – № 4. – С. 24-25.
24. Кнап Л. ІОМ продовжуватиме реалізацію інтеграційних проектів / Л. Кнап // Пороги. – № 1. – 2004. – С. 24.

References:

1. Pelekh O. B. Mizhnarodna trudova mihratsiia v Cheskii Respublitsi : monohrafiia / O. B. Pelekh, B. M. Yuskiv. – Rivne : Perspektyva, 2006. – 200 s.
2. Ulianytska O. V. Problemy bezrobittia i trudova mihratsiia ukrainsiv / O. V. Ulianytska // Aktualni problemy ekonomiky. – 2005. – № 8 (50). – S. 167-172.
3. Hodovanska O. Reprezentatsiia etnichnoi identychnosti v interv'iu ukrainskykh trudovykh mihrantiv v Cheskii Respublitsi [Elektronnyi resurs] / O. Hodovanska. – Rezhym dostupu : <http://vuzlib.com/content/view/1607/57/>.
4. Ozdrovska N. Na zarobitky do Chekhii / N. Ozdrovska // Porohy. – 1999. – № 1. – S. 7-8.
5. Haluzevyi derzhavnyi arkhiv Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy (dali HDA MZS Ukrainy), f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 975. Uhoda mizh Ministerstvom pratsi Ukrainy ta Ministerstvom pratsi i sotsialnykh sprav Cheskoj Respubliky pro spivrobotnytstvo v haluzi pratsi i zainiatosti (21 bereznia 1996 r.). – 2 ark.
6. HDA MZS Ukrainy, f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 795. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Cheskoj Respubliky pro vzaiemne pratsevlashtuvannia hromadian Ukrainy ta hromadian Cheskoj Respubliky (21 bereznia 1996 r.). – 4 ark.

7. HDA MZS Ukrainy, f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 876. Protokol do Uhody mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Cheskoi Respubliky pro vzaiemne pratsevlashtuvannia hromadian Ukrainy ta hromadian Cheskoi Respubliky na 1996 r. (21 bereznia 1996 r.). – 1 ark.
8. HDA MZS Ukrainy, f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 970. Protokol do Uhody mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Cheskoi Respubliky pro vzaiemne pratsevlashtuvannia hromadian Ukrainy ta hromadian Cheskoi Respubliky na 1997 r. (29 lystopada 1996 r.). – 5 ark.
9. HDA MZS Ukrainy, f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 2135. Protokol do Uhody mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Cheskoi Respubliky pro vzaiemne pratsevlashtuvannia hromadian Ukrainy ta hromadian Cheskoi Respubliky na 1999 r. (17 serpnia 1999 r.). – 2 ark.
10. HDA MZS Ukrainy, f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 2394. Protokol do Uhody mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Cheskoi Respubliky pro vzaiemne pratsevlashtuvannia hromadian Ukrainy ta hromadian Cheskoi Respubliky na 2000 r. (18 zhovtnia 2000 r.). – 2 ark.
11. HDA MZS Ukrainy, f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 1264. Uhoda mizh Ukrainoiu ta Cheskoiu Respublikoiu pro zdiisnennia platezhiv sotsialnoho kharakteru (30 chervnia 1997 r.). – 2 ark.
12. HDA MZS Ukrainy, f. 2 (Dvostoronni dohovory i uhody), op. 6, spr. 3437. Administratyvna uhoda pro zastosuvannia Dohovoru mizh Ukrainoiu ta Cheskoiu Respublikoiu pro sotsialne zabezpechennia (25 chervnia 2003 r.). – 9 ark.
13. Zahalna informatsiia pro poriadok pryimannia inozemtsiv na robotu // Cheska Respublika – vash partner. – 2002/2003. – S. 25.
14. Česká ekonomika se už bez cizinců neobejde // Hospodařské noviny. – 21 září. – 2006. – S. 4.
15. Ukraintsi v Chekhii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://czechia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-czechia/ukrainians-in-czechia>.
16. Vperedі mnoho raboty (interviu posla Ukrainy v Chekhii I. Kuleby) / I. Tepova // Chekhyia sehodnia. – 2006. – oktiabr. – S. 3.
17. Z cizinců je v Česku nejvíce Ukrajinců // Hospodařské noviny. – 10 ledna. – 2006. – S. 5.
18. “Zarobitchany” perekazaly 8,5 mlrd // Porohy. – 2014. – № 3. – S. 19.
19. HDA MZS Ukrainy, f. 1 (Spravy postiinoho zberihannia za 1988–2002 rr.), op. 4, spr. 8430. Ukladennia politychnykh dohovoriv ta uhod mizh Ukrainoiu ta inshymy krainamy. Perehovory ta lystuvannia pro yikh vykonannia (11 sichnia 1996 r. – 22 serpnia 1996 r.). – 166 ark.
20. My povynni podbaty pro kozhnoho hromadianyna (interv’iu posla Ukrainy v Cheskii Respublitsi Ivana Kuleby) / O. Livinskyi // Porohy. – 2005. – № 6. – S. 10-11.
21. Raichynets B. Imidzh chornoroba / B. Raichynets // Porohy. – 2013. – № 7-8. – S. 5.
22. Chuzha O. A ty maiesh svoiu ukrainku? / O. Chuzha // Porohy. – 2014. – № 11. – S. 20-21.
23. Rzhihova M. Shcho ie IOM / M. Rzhihova // Porohy. – 2003. – № 4. – S. 24-25.
24. Knap L. IOM prodovzhuvatyme realizatsiiu integratsiinykh proektiv / L. Knap // Porohy. – № 1. – 2004. – S. 24.

Цуп Е. В. Украинская трудовая миграция в Чехии: проблемы и пути решения.

Рассмотрены вопросы трудовой миграции украинцев в Чешской Республике. Проанализировано договорно-правовую базу украинско-чешских взаимоотношений в отрасли трудовых отношений. Определенно ключевые проблемы нелегальной трудовой миграции и очерчено пути их решения.

Ключевые слова: Украина, Чешская Республика, украинско-чешские отношения, договорно-правовая база, трудовая миграция, нелегальные мигранты.

TSUP O. V. Ukrainian labor migration in the Czech Republic: problems and solutions.

Ukrainian migration issues in the Czech Republic are considered in the article. Legal framework of Ukrainian and Czech relations in the field of labor relations are analyzed. The key problems of illegal migration are defined and ways of their solving are outlined.

Keywords: Ukraine, Czech Republic, Ukrainian and Czech relations, treaty-law base labor migration, illegal migrants.